

ТКАЧЕНКОСергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ruд.е.н., доцент, в.о. ректора
Вищого навчального закладу
«Міжнародний
технологічний університет
«Миколаївська політехніка»

УДК 657

ПОТИШНЯК

Олена Миколаївна

д.е.н., доцент, професор
кафедри, Харківський
національний технічний
університет сільського
господарства ім. Петра
Василенка

**ТОТАЛЬНА ГОСПОДАРСЬКА
РЕФЕРЕНЦІЯ (ОЦІНКА) ВИТРАТ НА
АСЕКУРАЦІЮ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РІВНЯ
ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК І
ТЕХНІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ (НОРМ)
ПРОДУКЦІЇ**

**TOTAL ECONOMIC REFERENCE
(EVALUATION) OF THE COSTS FOR
PROVIDING THE COMPETITIVE LEVEL
OF PRODUCTS' QUALITATIVE
CHARACTERISTICS AND TECHNICAL
PARAMETERS (RULES)**

TKACHENKO Serhii Anatoliiovych – Doctor of Economics, Associate Professor, Acting Rector of the Higher Educational Institution «International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"»

POTYSHNIAK Olena Mykolaivna – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department, Kharkiv National Technical University of Agriculture after Petro Vasylenko

Аргументовано, що групування витрат за ступенем впливу проведених заходів на споживчі властивості готової продукції, за відношенням до різних видів готової продукції, за місцем й часом здійснення, за статтями та за джерелами їх фінансування виступає теоретично-методологічною основою для організації підсистем (функцій) планування, бухгалтерського обліку і планомірного економічного аналізу цих витрат на підприємствах промисловості та виробничих об'єднаннях. Серед перспектив розвідок у даному напрямку особливою актуальністю відрізняються цільові питання, пов'язані із плануванням, обліком і особливостями єдиного економічного аналізу та оцінки витрат на забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик, технічних параметрів (величин) готової продукції.

* * *

Обосновано, группировка затрат по степени влияния проводимых мероприятий на потребительские свойства готовой продукции, по отношению к различным видам готовой продукции, по месту и времени осуществления, по статьям и по источникам их финансирования выступает теоретико-методологической основой для организации планирования, бухгалтерского учёта и систематического экономического анализа этих расходов на предприятиях, объединениях. Среди перспектив исследований в данном направлении особой актуальностью отличаются вопросы, связанные с планированием, учётом и особенностями единого экономического анализа затрат на обеспечение конкурентоспособного уровня качественных характеристик и технических размеров продукции.

* * *

To determine the economic efficiency (effectiveness) of work to ensure a competitive level of quality characteristics and technical parameters of finished products need to know the exact amount of costs associated with this work. The problem of quantifying costs can be properly solved only with a thorough study of their production and economic nature and scientifically based grouping of these costs. Acquainted with the views of leading domestic and foreign economists, we note the undeniable fact that the above-mentioned works, with all their weight, do not contain provisions that would provide a general production-economic characteristics of costs to ensure a competitive level of qualitative characteristics and technical parameters of finished products. The purpose of this publication (article) is to guide the overall production and economic characteristics of costs to ensure a competitive level of qualitative characteristics and technical parameters (norms) of finished products. The grouping of expenses by the degree of influence of the measures taken on the consumer properties of finished products, in relation to various types of finished products, in place and time of implementation, by articles and sources of their financing serves the theoretical and methodological basis for the organization of subsystems (functions) of planning, accounting and systematic (holistic) economic analysis and assessment of these costs at industrial enterprises and scientific and production associations. Among the prospects for further exploration in this area of development, issues (tasks) related to planning, accounting, peculiarities of integrated (single) economic analysis, estimation and regulation of expenses for providing a competitive level of qualitative characteristics, technical parameters of finished products, are of special urgency.

Ключові слова: виробниче об'єднання, витрати, готова продукція, забезпечення, загальна господарська референція, конкурентоспроможний рівень, підприємство, технічні параметри, функція й якісні характеристики

Ключевые слова: готовая продукция, качественные характеристики, конкурентоспособный уровень, обеспечение, объединение, предприятие, расходы, технические габариты, тотальная экономическая оценка, функция

Keywords: production association, spending, finished products, providing, general production and economic reference, competitive level, subsystem, industrial enterprise, technical parameters, function, target, quality characteristics

ВСТУП

Для визначення економічної ефективності (результативності) робіт із забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції потрібно знати точну величину витрат, пов'язаних із цією роботою. Проблема квантифікації витрат може бути правильно вирішена тільки за умови глибокого вивчення їх економічної (господарської) природи і науково обгрунтованого групування цих витрат.

Ознайомившись із перспективними поглядами провідних дослідників вчених-економістів [1-10] і іншими, відзначимо той факт, що означені роботи при усій їх вагомості зовсім не містять положень, які б надавали загальну економічну характеристику витрат на забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції тощо.

МЕТА РОБОТИ

Тому метою даної публікації виступає наведення загальної економічної характеристики витрат на забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик й технічних параметрів (норм) готової продукції тощо.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретично-методологічною базою статті виступає діалектичний метод і основні позиції теорії витрат на забезпечення конкурентоспроможного рівня якості продукції. У процесі дослідження використовувалися такі методи, як: *абстрактно-логічний* (для теоретико-методичного групування та формування висновків); *монографічний* (при наведенні теоретично-методологічних думок, метод витрат на асекурацію конкурентоспроможного рівня якості продукції).

РЕЗУЛЬТАТИ

Виходячи із потреби визначення економічної ефективності забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик і технічних параметрів готової продукції та послідовного дотримання принципів ринкової економіки на науково-виробничих об'єднаннях і промислових підприємствах, усі витрати, пов'язані із забезпеченням конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції, повинні бути згруповані за господарськими (економічними) ознаками (властивостями).

Визначення економічного ефекту витрат, пов'язаних із забезпеченням конкурентоспроможного рівня якісних характеристик й технічних параметрів готової продукції, передбачає у першу чергу групування цих витрат за видами процедур (заходів), за відношенням до різних видів готової продукції.

Поділ витрат за видами заходів обумовлений тим, що саме заходи виступають початковими об'єктами підсистем (функцій) планування та бухгалтерського обліку, визначення господарської (економічної) ефективності (продуктивності) цих витрат на промислових підприємствах-виробниках.

За ступенем впливу на споживчі властивості готової продукції витрати, пов'язані із забезпеченням конку-

рентоспроможного рівня якісних характеристик і технічних параметрів готової продукції, поділяються на дві групи. До першої групи належать витрати підприємства промисловості та науково-виробничого об'єднання на забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик й технічних параметрів готової продукції, який відповідає показникам, передбаченим технічними умовами або стандартами. До другої групи належать витрати, які спрямовані на досягнення готовою продукцією, що виготовляють рівня якості, який перевищує вимоги технічних умов і стандартів, а також на досягнення рівня найкращих світових зразків.

Потреба у розмежуванні витрат на дві групи обумовлюється тим, що вони мають неоднакове значення для комерційно-виробничої діяльності промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань. Витрати, спрямовані на досягнення готовою продукцією рівня якісних характеристик і технічних параметрів, який передбачено технічними умовами й стандартами, покриваються підприємству-виробнику лише у межах затверджених угодою оптових цін, при цьому витрати підприємства промисловості та науково-виробничого об'єднання поверх цих цін покупець не оплачує. Таким чином, ці витрати за інших рівних умов, призводять до зменшення чистого прибутку промислового підприємства (об'єднання) і рентабельності виробництва тощо.

У той же час витрати підприємства (об'єднання) на досягнення рівня якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції, який перевищує показники, передбачені технічними умовами і стандартами, також як і на досягнення рівня найкращих світових зразків, покриваються споживачами за рахунок надбавки до оптових цін. Це сприяє зростанню чистого прибутку та підвищенню рентабельності продукції, що випускається.

Таким чином, із точки зору інтересів підприємства-виробника готової продукції, корисніше витратити кошти на досягнення якісних характеристик і технічних параметрів готової продукції, яка перевищує вимоги технічних умов та стандартів. У інтересах ж споживача і суспільства у цілому доцільно забезпечувати конкурентоспроможний рівень якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції як за рахунок досягнення рівня, передбаченого технічними умовами і стандартами, так й перевищення цього рівня. При цьому критерієм тих або інших витрат із забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик, технічних параметрів готової продукції повинен слугувати не чистий прибуток, отриманий підприємствами-виробниками, а економічна ефективність цих витрат та інше.

Оскільки витрати, пов'язані із забезпеченням конкурентоспроможного рівня якісних характеристик, технічних параметрів готової продукції, можуть відноситися як до одного, так і до декількох різних видів готової продукції, виникає потреба групування витрат за цими ознаками, яка дозволяє більш правильно визначити економічну ефективність (результативність) витрат, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та техніч-

них параметрів різних видів готової продукції. Але разом із тим це групування передбачає різний підхід до теорії і методології визначення самої господарської (економічної) ефективності цих витрат тощо.

Найбільш повне використання ринкових відносин у діяльності підприємств (об'єднань) із забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції також обумовлює конкретне групування витрат. Так, ці витрати групують за часом і за місцем їх здійснення, за статтями витрат, за джерелами фінансування.

Витрати на забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик і технічних параметрів готової продукції, які розрізняють за часом, поділяються на одноразові (спеціальні) витрати та поточні, що обумовлюється різним характером їх впливу на економіку підприємств та їх внутрішніх ланок. Одноразові витрати носять одиничний характер, та величина їх не залежить від циклічності процесу виробництва готової продукції. Поточні витрати повторюються у кожному циклі процесу виробництва готової продукції, і величина їх залежить від кількості циклів.

Витрати, які розрізняються за місцем здійснення, поділяються на витрати, які робляться у одному внутрішньому структурному підрозділі й у декількох внутрішніх структурних підрозділах, які робляться одночасно. Таке групування залежить від характеру заходів, які здійснюються із забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції і разом із тим диктується вимогами ринкової економіки, які для отримання суб'єктом виробничо-господарської діяльності максимально можливого чистого прибутку передбачають контроль за розміром витрат у кожному внутрішньому структурному відділі.

В основі визначення місць здійснення витрат із забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик й технічних параметрів готової продукції повинна бути схема організації робіт із розробки та впровадження заходів із забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик, технічних параметрів готової продукції підприємства-виробника.

Витрати, пов'язані із забезпеченням конкурентоспроможного рівня якісних характеристик і технічних параметрів готової продукції, виходячи із діючих у цей час методології планування та бухгалтерського обліку витрат на процес виробництва готової продукції, повинні групуватися за наступними статтями: сировина і основні матеріали; купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, роботи і послуги виробничого характеру сторонніх підприємств та організацій; паливо і енергія на технологічні цілі; зворотні відходи (вираховуються); основна заробітна плата виробничих робітників; додаткова заробітна плата; відрахування на соціальне страхування; витрати на утримання та експлуатацію устаткування; загально-виробничі витрати (цехові витрати); втрати від браку; супутня продукція (вираховується).

Таке групування витрат потрібне для виявлення їх цільової спрямованості, здійснення контролю за діяльністю підприємства (об'єднання) промисловості у області робіт із забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та технічних параметрів

(габаритів) готової продукції.

За джерелами фінансування витрати, пов'язані із забезпеченням конкурентоспроможного рівня якісних характеристик і технічних параметрів готової продукції, поділяються на витрати які: покриваються за рахунок поточних витрат процесу виробництва, тобто за рахунок собівартості; покриваються за рахунок інших джерел фінансування (нецентралізовані джерела фінансування капітальних вкладень, які включають позики банку та таке інше; централізовані джерела фінансування капітальних вкладень) тощо.

Витрати, пов'язані із забезпеченням конкурентоспроможного рівня якісних характеристик й технічних параметрів готової продукції, необхідно розмежувати за джерелами фінансування у зв'язку із тим, що використання різних джерел справляє різний вплив на комерційно-виробничу діяльність підприємств промисловості й науково-виробничих об'єднань. Власні інтереси вимагають, щоб промислові підприємства й науково-виробничі об'єднання у першу чергу найбільш повно вживали внутрішні джерела фінансування.

ВИСНОВКИ

Таким чином, групування витрат за ступенем впливу проведених заходів на споживчі властивості готової продукції, за відношенням до різних видів готової продукції, за місцем і часом здійснення, за статтями та за джерелами їх фінансування виступає теоретично-методологічною базою для організації підсистем (функцій) планування, бухгалтерського обліку і планомірного (цілісного) економічного аналізу цих витрат на підприємствах промисловості та науково-виробничих об'єднаннях. Серед перспектив подальших розвідок у даному напрямку розвитку особливою актуальністю відрізняються питання пов'язані із плануванням, бухгалтерським обліком і особливостями єдиного економічного аналізу, оцінки витрат на забезпечення конкурентоспроможного рівня якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції.

Список використаних джерел

1. Бондина Н.Н. *Управление затратами*. Пенза, 2017. 228 с.
2. Водопьянов И.В. *Калькулирование себестоимости продукции*. Москва, 2017. 58 с.
3. Герасимова Л.Н. *Методы управленческого учёта*. Москва, 2016. 182 с.
4. Гульпенко К.В., Тумашик Н.В. *Актуальные проблемы калькулирования в отраслях экономики*. Москва, 2017. 239 с.
5. Котенева Е.Н., Краснослободцева Г.К., Фильчакова С.О. *Управление затратами предприятия*. Москва, 2011. 222 с.
6. Кросби Ф.Б. *Качество и Я: пер. с англ.* Москва, 2008. 263 с.
7. Фейгенбаум А. *Контроль качества продукции: пер. с англ.* Москва, 1986. 163 с.
8. Хорнгрен Чарльз Т., Фостер Дж. *Бухгалтерский учёт: управленческий аспект: пер. с англ.* Москва, 2004. 415 с.
9. Шаорина Г.В. *Управленческий анализ в отраслях производственной сферы*. Москва, 2010. 173 с.
10. Юрьева Л.В. *Управленческий учёт затрат на промышленных предприятиях в условиях инновационной экономики*. Москва, 2017. 288 с.

References

1. Bondina N.N. *Cost management*. Penza, 2017. 228 p. (in Russian).
2. Vodopyanov I.V. *Calculating the cost of production*.

Moscow, 2017. 58 p. (in Russian).

3. Herasimova L.N. *Management accounting methods*. Moscow, 2016. 182 p. (in Russian).

4. Hulpenko K.V., Tumashik N.V. *Actual problems of calculation in sectors of the economy*. Moscow, 2017. 239 p. (in Russian).

5. Koteneva E.N., Krasnoslobodtseva H.K., Filchakova S.O. *Enterprise cost management*. Moscow, 2011. 222 p. (in Russian).

6. Krosbi F.B. *Quality and I*. Moscow, 2008. 263 p. (in Russian).

7. Feihenbaum A. *Product quality control: Per. from English*. Moscow, 1986. 163 p. (in Russian).

8. Khornhren Charlz T., Foster Dzh. *Accounting: management aspect*. Moscow, 2004. 415 p. (in Russian).

9. Shadrina H.V. *Management analysis in the sectors of the production sector*. Moscow, 2010. 173 p. (in Russian).

10. Yureva L.V. *Managerial accounting of expenses at industrial enterprises in the conditions of innovative economy*. Moscow, 2017. 288 p. (in Russian).